

TURİZM FAKÜLTELERİ'NİN REKREASYON EĞİTİMİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Fatih VAROL* – Abdullah KÖSEOĞLU – Ömür Hakan KUZU*****

Öz

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de öğrenci alımı yapan turizm fakülteleri rekreasyon yönetimi bölümlerindeki akademisyenlerin ve derslerin rekreasyon alanı ile ilgili olma durumlarının belirlenmesidir. Çalışma nitel araştırma desenlerinden “durum çalışması” modelinde gerçekleştirilmiştir. Bu durumu sayısal olarak inceleyebilmek için “doküman analizi” yönteminden faydalanılmıştır. Çalışma ile ilgili verilere üniversitelerin web sayfaları, Yükseköğretim (Kurulmuş) Akademik (Personel) Arama (YÖK Akademik) sayfası ve Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) web sayfasında bulunan 2018 yılı “Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu”ndan ulaşılmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz ve içerik analizi yöntemleriyle Excell ve Voyant Tools yazılım programları kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmanın bulgularına göre 27 turizm fakültesinin beşinde 2015 yılından bu yana öğrenci alımı aktif halde devam etmektedir. Rekreasyon yönetimi bölümlerindeki öğretim elemanlarının %4 gibi çok az bir kısmının rekreasyon alanında uzman oldukları ve rekreasyon yönetimi bölümü derslerinin ise %36’sının rekreasyon alanı ile ilişkili olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bulgular literatürdeki diğer çalışmalarla karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiş ve rekreasyon yönetimi alanı ve gelecek çalışmalar için bazı önerilerde bulunulmuştur.

* Öğr. Gör. Dr., Selçuk Üniversitesi Turizm Fakültesi Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü Öğretim Elemanı, Konya/Türkiye.
fvarol@selcuk.edu.tr

ORCID: 0000-0002-0258-5220

** Doktora Öğrencisi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi Gastronomi ve Mutfak Sanatları Anabilim Dalı, Nevşehir/Türkiye.

a.koseoglu@msn.com

ORCID: 0000-0002-6885-7225

*** Dr. Öğretim Üyesi, Selçuk Üniversitesi Beyşehir Ali Akkanat Turizm Fakültesi Turizm Rehberliği Bölümü Öğretim Üyesi, Konya/Türkiye.

ohkuzu@selcuk.edu.tr

ORCID: 0000-0002-2996-0721

Makalenin Gönderilme Tarihi: 27.01.2019

Makalenin Kabul Tarihi: 12.03.2019

Makalenin Yayınlanma Tarihi: 25.03.2019

Makalenin Türü: Araştırma

Anahtar Kelimeler

Rekreasyon, Rekreasyon Eğitimi, Turizm Fakülteleri

A RESEARCH ON RECREATION EDUCATION OF TOURISM FACULTIES

Abstract

The aim of this study is to determine the situations of academics and courses in recreation management departments, which the student admission has been made, regarding with the field of recreation. The study was conducted in the “case study model” of qualitative research designs. In order to analyze this situation numerically, “document analysis” method was used. The data related to the study has been obtained from the web pages of universities, web page namely Council of Higher Education Academic Search (YÖK Academic) and 2018 Higher Education Programs and Quotas Guide in the website of Measuring, Selection and Placement Center (ÖSYM). The data were analyzed by using the Excell and Voyant Tools software programs with descriptive analysis and content analysis methods. According to the findings of the study, in five of 27 tourism faculties, student admission has been active since 2015. It was found that only 4% of the faculty members in the recreation management departments were experts in the field of recreation and 36% of the courses in the recreation management department were related to the field of recreation. The findings were evaluated comparatively with the other studies in the literature and some suggestions were made for the field of recreation management and future studies.

Keywords

Recreation, Recreation Education, Tourism Faculties

1. GİRİŞ

Rekreasyon kavramı, çoklu disiplinler içeriği gereği birkaç anlamda kullanılrsa da çalışmada ele alınacak boyutu kavramın “zaman” kavramı ile tanımlanmasını öncelikli hale getirmektedir. Bu noktada rekreasyon tanımı içindeki yan/öznel anlamı bir yana bırakılırsa zaman, temel/nesnel anlamına göre “hiçbir şekilde tekrarı olmayan, başlangıç ve bitişi belli saatle ölçülen bir akış” (Hacıoğlu-Gökdeniz vd., 2003: 15) şeklinde tanımlanabilir. Hazar (2003) tarafından ise zaman, bir iş veya oluşun gerçekleştiği süre olarak tanımlanırken; ödünç alınamama, kiralanamama/satın alamama, çoğaltılmama, biriktirilememe/depolamama ve tasarruf edilememe bu yönden de iyi bir değerlendirme sürecinden geçirilmediği takdirde insanlar üzerinde strese neden olabileceği özelliğine vurguda bulunmaktadır.

Zaman, iki ayrı sınıflamada değerlendirilerek zorunlu davranışlar için ‘gerekli zaman’ ve ‘boş zaman’ olarak ele alınmakta ve zorunlu zamanın içerisine yeme-içme, uyuma ve çalışma gibi hayatın idamesini mümkün kılan faaliyetler dâhil edilirken bunun dışındaki zaman ise boş zaman olarak tanımlanmaktadır (Hazar, 2003: 5-6). Bu tanımlamaya göre insanlar mesleki gerekliliklerini, biyolojik gereksinimlerini ve yaşam alanlarındaki zorunluluklarını yerine getirmek için belirli bir zaman dilimini kullanmaktadır. İşte bu nedenle zorunlu olarak ayrılan zaman dilimi dışında kalan zaman boş zaman (serbest/özgür) olarak adlandırılmaktadır (Torkildsen, 2005: 49).

Zorunlu ihtiyaçlar giderildikten sonra arta kalan bu zaman dilimi, kişilerin yaşam kalitesini artırması, bireysel, toplumsal hatta ulusal düzeyde gelişmeye yardımcı olması, sosyal bağları kuvvetlendirmesi ve bireylerin kendi deneyimlerini alt nesillere aktarması açılarından oldukça önemlidir. Bunların yanı sıra zaman, mutlu, huzurlu, sağlıklı ve kaliteli bir yaşam sürmek için de oldukça iyi bir araç olarak görülmektedir (Torkildsen, 2005: 51; World Leisure, 2008).

Turizm alanında ‘boş zaman’ kavramı ile ilişkili olan rekreasyon kelimesinin kökeni Latince “recreatio” kelimesine dayanmakta ve yeniden yaratılma, yeniden yapılanma, yenilenme, tazelenme anlamlarına karşılık gelmektedir (Hacıoğlu-Gökdeniz vd., 2003: 29; Belli-Gürbüz, 2012: 170; Girti Gültekin-Kaya vd., 2013: 475; Metin-Kesici vd., 2013: 5025). Bu anlamda rekreasyon, insanlığın ilk varoluşundan bu yana faydalı olduğu düşünülen aynı zamanda hayatın içinden olan bir kavramdır. Rekreasyon ilk medeniyetlerden bu yana süregelen yaşam döngüsü içinde, insanların hayatlarını idame ettirmeleri ve temel ihtiyaçlarını karşılama üzerine gelişim göstermiştir.

Yapılan ilk araştırmalarda rekreasyonel etkinliklerin, ilkel kùltürlerde beslenme ve güvenlik ihtiyacının üzerlerinde kurduğu baskı ve zorlukların ortadan kalkmasıyla birlikte, cenaze törenleri ve kötü hava koşullarına karşı yapılan törenler ile birlikte başladığı sonucuna ulaşılmıştır (Torkildsen, 2005: 64). Bunun yanı sıra Antik Yunan’da zengin sınıfa mensup olan bireylerin çalışma hayatından muaf olmaları sebebiyle boş zamanlarını entelektüel, kültürel ve sanatsal aktivitelerle değerlendirdikleri ve bu yönüyle de zengin statüye mensup kişiler için boş zamanın, ruhsal aydınlanmayı ve özgürlüğü temsil ettiği görülmüştür (Yüncü-Coşkun vd., 2013: 4-5).

Tarihsel süreç içerisinde rekreasyonun gelişimi medeniyetten medeniyete farklılık göstermiş ve bu gelişim daha çok kültürel, sosyal ve dini konular üzerine olmuştur (Veal, 2004; Siedentop, 2009; Mclean-Hurd, 2012; Korkutata, 2017: 516). Rekreasyon kavramının gelişim seyriindeki sosyokültürel olgusu insan yaşamı içerisinde uyuma, çalışma ve temel gereksinimlerin karşılanması gibi değişmeyen/göreceli olarak daha az değişen durumların dışında kalan zaman dilimini ön plana çıkarmıştır. Temel (zorunlu) faaliyetlerin dışında geçirilen zamanın boş zaman olarak ele alınması ve insanların bu zaman dilimini kendilerine faydalı olacak şekilde değerlendirmek istemeleri bir yandan boş zaman kavramına önem verilmesi gerekliliğini ortaya çıkarırken; sanayileşmenin yaşam tarzı ve (ortak) yaşam alanlarına yönelik başta betonlaşma ve çevre kirliliği gibi birçok olumsuzlukları da boş zamanın pratikliğinin farklılaşmasına/çeşitlenmesine neden olmuştur (Jitaru-Sambotin vd., 2012: 248-249). Bu yönüyle boş zaman kavramındaki bireysel hareket noktasının toplumsal yönde ilerlemesine tanık olunmaktadır. Boş zamanın söz konusu önemselliği ise rekreasyon kavramının sosyal bilimlerdeki birçok disiplinde tanımlama ve detaylandırma çalışmalarının odağında yer almasına gerekçe olmaktadır.

Literatürde rekreasyon kavramının sosyolojik, psikolojik ve ekonomik açıdan el alındığı görülmektedir (Metin-Kesici vd., 2013: 5025). Esas itibarıyla yenilenme anlamını içeren kavrama yönelik klasik yaklaşım, rekreasyonu, bireylerin zorunlu işlerin bıraktığı etkilerden sıyrılıp dinlenmesine yardımcı olan gönüllü faaliyetler olarak tanımlamaktadır (Belli-Gürbüz, 2012: 170). Bayraktar (1972)’ın yapmış olduğu tanımlamaya göre rekreasyon “bireyin özgür zamanda zevk almak ya da bazı fiziki, toplumsal ve duygusal davranışları kazanmak için yaptıkları etkinlikler ya da deneyimler” şeklinde iken; Sonnenberg-Barnard (2015) ise rekreasyonu “öncelikle zevk almaya yönelik eğlence, dinlenme, öğrenme ve gezi gibi boş zamanları değerlendirme olanakları” olarak tanımlamışlardır (aktaranlar; Yağcı, 2015: 24; Kuşahin-Akten vd., 2009: 62).

Yapılan diğer bir tanımlamaya göre rekreasyon, bireysel ya da grup şeklinde aktif veya pasif olarak sportif, sanatsal, kültürel faaliyetlere, eğlencele, ihtiyaçlara cevap teşkil edecek etkinliklere ve resmi olmayan eğitime katılmayı içermektedir. Yani rekreasyon, bireylerin zorunlu zamanlarından arta kalan zaman diliminde kendi hür iradeleri ile seçim yapıp katılabilecekleri faaliyetler şeklinde tanımlanmaktadır (Hacıoğlu-Gökdeniz vd., 2003: 30; Üstün-Kalkavan, 2013: 621).

Hacıoğlu-Gökdeniz vd. (2003) ise literatürde sıklıkla görülen tanımlamaları harmanlayıp kapsamlı bir rekreasyon tanımı yapmışlardır. Hacıoğlu ve arkadaşlarına göre rekreasyon; yoğun çalışma temposundan ve çevresel etmenlerin olumsuz yönlerinden etkilenen insanların, bedensel ve ruhsal sağlıklarını enerjik formuna geri döndürmek ve zevk almak amacıyla mecburi zaman dilimi dışında kalan boş zamanlarında kendi seçimi ile katılacakları etkinliklerdir (aktaran; Yağcı, 2015: 25).

Sonuçta bireylerin ve toplumların 20. yüzyılda başlayan sanayileşmenin sonuçları ve 21. yüzyıldaki teknolojik gelişmelerle değişen yaşam biçimlerinde etkili olan şehirleşme, nüfus artışı, ulaşım kolaylığı, göreceli refah düzeyi artışı, ücretli tatil kavramının ortaya çıkışı gibi faktörlerin tetiklediği rekreasyon (boş zaman) olgusu zamanla akademik ve bilimsel olarak da ele alınmaya başlamıştır. Bu ise rekreasyon(un) eğitimi (kimler tarafından ve kim için yapılacağı) sorunsalını araştırmacıların ve uygulamacıların çoktan gündemine yerleştirmiştir. Bu nedenle rekreasyon eğitimi topluma ve bireye faydalı olması açısından yüksek eğitim kurumları tarafından üstlenilmiş bir eğitim türü olarak eğitim programlarına dâhil edilmiştir. Boş zaman kavramındaki çoklu içeriğin gereği olsa gerek; rekreasyon alanı, eğitimini alan bireylerin birbirinden farklı sektörlerde/iş kollarında çalışmalarının mümkün olduğu bir zeminde yükselmiştir (Korkutata, 2017: 516).

Bireylerin kendi yaşantıları içerisinde bilinçli bir şekilde davranışlarında meydana getirdikleri değişimlerin süreci (Özsoy, 2007: 42; Kılıç-Bayraktaroğlu, 2012: 190; Sert, 2012: 215) olarak tanımlanan eğitim, rekreasyon alanı için de ayrı bir anlam ifade etmiştir. Zira eğitim düzeylerinin yüksek olduğu ülkelerde sağlıklı yaşama eğilimlerine bağlı olarak bireylerde rekreasyonun önemli bir taleple karşılaşması ve bu gelişmenin de kişilerin bu alanda yetiştirilmesini önemli kılması şeklinde çift yönlü bir etkileşim ortaya çıkmıştır.

Bu talebe yönelik olarak rekreasyon bölümlerinin 1920'lerin ortalarında ilk olarak ABD'de açılması yukarıda izah edilen refah artışı ve sağlıklı yaşam bilincinin gelişmesi ile açıklanabilir. Bu konudaki ilk adım, rekreasyon alanında ilk ve önemli kuruluşlardan olan Amerikan Ulusal Rekreasyon Kurumu (NRPA) tarafından profesyonel rekreasyon, park ve boş zaman

liderleri yetiştirmek üzere eğitim programlarının geliştirilmesi suretiyle atılmıştır. Eğitim müfredatlarına 1940'lı yıllardan itibaren girmeye başlayan rekreasyon alanının aynı yıllarda tek (bağımsız) bir departman olarak da eğitim faaliyetlerine başladığı görülmektedir. Bu departmanın rekreasyon anlamında hem boş zaman çalışmalarını hem de rekreasyon-park yönetimini ele alması günümüzdeki bölümlerdeki içerik zenginliği için bir temel teşkil etmektedir. Amerika'daki öncül rekreasyon bölümlerinde eğitim alan bireylerin kamu rekreasyonu ve parklar, terapötik rekreasyon ve açık hava rekreasyonu ile ilgili organizasyonlarda lider ve yönetici olarak çalışabilmeleri için hazırlanmaları önemli bir detay olarak karşımızda durmaktadır (Kızanlıklılı, 2014: 50).

Ülkemizde de insanların bilinçlenmesi, uzun ömürlü ve zinde yaşama eğilimleri ve hatta engelli bireylerin hayat kalitelerinin yükseltilmesine yönelik çabaların hem rekreasyona yönelik ilgiyi hem de bu alanda yetmişmiş nitelikli iş gücüne olan talebi artırdığı ifade edilebilir (Tütüncü, 2008: 85). Rekreasyon bölümlerinin ülkemizde 2000'lerin başında Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu çatısı altında kurulduğu ve 2007 yılından itibaren Turizm Fakülteleri bünyelerinde de yer aldığı görülmektedir.

Kavramsal olarak barındırdığı çoklu içeriğin rekreasyon eğitimine de yansımaları yapılan araştırma ve yayınların da bu yönde gelişmesi için önemli bir etken olmuştur. Bununla beraber çalışmanın konusunu da oluşturan turizm fakültelerine bağlı rekreasyon bölümlerinin 2010'lu yıllara doğru açılması nedeniyle konuyla ilgili yerli literatürde araştırmaların kısıtlı olduğu ifade edilebilir.

Yapılan çalışmalar genel olarak incelendiğinde rekreasyon konusu ile ilgili olarak eğitim sorunsalından önce farkındalık (bilinç) oluşturmaya odaklanıldığı rahatlıkla görülebilecektir. Daha önceki bazı araştırmaların sadece turizm rekreasyon eğitimi veren fakülte/yüksekokul/meslek yüksekokulu kapsamında yapılması bazılarının ise bölüm adı içerisinde rekreasyon kavramının geçmesi sebebiyle tüm fakültelerdeki rekreasyon bölümlerini kapsamaması da ayrıca dikkat çeken önemli bir noktadır.

Rekreasyonun çoklu içeriğini tek (ortak) bir eğitim programı modeline göre yapılanmaya yönelik önerilerle sistematikleştirme (Metin, 2012) ve hatta rekreasyona bakış açısındaki çeşitliliğe dikkat çekerek algı yanlılığı sorunlarını irdeleme (Metin-Kesici vd., 2013) konulu çalışmaların varlığı yukarıda bahsedilen alanın eğitim sorunsalı kadar farkındalık sorunsalı olduğunun bir göstergesi olarak ifade edilebilir.

Öte yandan eğitim sorunsalı ile ilgili olarak da; alanın çoklu içerikliliğinden olsa gerek araştırmacıların temel formasyonlarına yönelik farklılık gösterdiği ve bu yönde karşıt ve/veya birbirini tamamlayıcı tartışmaların

devam ettiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Ancak çalışmalarda ortak nokta olarak; rekreasyonun çoklu içeriği gereği çoklu disiplinler yapısına büyük önem verildiği de unutulmamalıdır. Bu nedenle mevcut eğitim içerikleri sadece sosyal ve sağlık alanında olması nedeniyle eleştirilirken (Kızanlıklılı, 2014) bir yandan da öğrenim görenlerin psiko-sosyolojik ve bilişsel gelişiminin de önemine (Sever-Buzlu, 2015) dikkat çekilmektedir.

Son olarak çoklu disiplinler yapının gerek bölüm yapılanması (Korkutata, 2017) gerekse eğitim, akademik araştırma ve istihdam alanı olarak (Kızanlıklılı-Birinci, 2018; Ayar-Koç, 2018) rekreasyon (eğitimi) alanının temel bir gerçekliği olsa da bu yapının güçlü/zayıf yön ikiliğini barındırmasının fırsatlar ve tehditler bağlamında bir zorlu görev 'challenge' olduğu ve rekreasyon eğitimi veren bölümlerin çok çatılı ve hızlı gelişmesinin (Tütüncü, 2018) ise sürekli bir biçimde ve dikkatle sorgulanması gerektiği düşünülmektedir.

Bu bağlamda bu çalışma ile turizm fakültelerinde öğrenci alımı gerçekleştirmiş rekreasyon yönetimi bölümlerinin; üniversitelere, öğretim elemanlarına ve derslere göre dağılımlarının ortaya çıkarılarak bu dağılımın rekreasyon alanı uzmanlığı ile ilişki durumunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Rekreasyon yönetimi bölümü bulunan turizm fakültelerinin üniversitelere ve öğrenci yerleşim durumuna göre dağılımı nedir?
2. Öğrenci alımı yapan turizm fakülteleri rekreasyon yönetimi bölümü öğretim elemanlarının eğitim/uzmanlık alanlarına ve unvanlara göre dağılımı nasıldır?
3. Bu bölümlerdeki derslerin rekreasyon, turizm ve diğer bilim alanlarıyla ilgili olma durumu nasıldır?

2. YÖNTEM

Çalışmanın bu kısmında araştırmanın deseni, çalışma gurubu, veri toplama aracı, verilerin toplama süreci ve verilerin analizinde kullanılan yöntemlerle ilgili bilgiler yer almaktadır.

2.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma turizm fakültelerinde rekreasyon eğitimi veren bölümlerin öğretim elemanı ve ders dağılımlarını araştırmak amacıyla nitel araştırma desenlerinden "durum çalışması" modelinde gerçekleştirilmiştir. Durum çalışmaları olay veya örneklerin gerçekte ne olduğu, verilerin toplanması, analizi ve sonuçların raporlanması ile ilgili sistematik bir yol belirler. Böylelikle olayın neden olduğuyula ilgili ve gelecek çalışmaların odaklanması gereken konular noktasında bir anlaşılabilirlik ortaya koyar (Davey, 1991: 1). Bu çalışmada durum; turizm fakültelerinde rekreasyon eğitimi veren bölümler-

rin incelenmesidir. Bu durumu sayısal olarak inceleyebilmek için de “doküman analizi” yönteminden faydalanılmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Bu çalışmada çalışmanın amacına katkı sağlamak sağlama amacıyla “amaçlı (amaca göre) örneklem” (Mason, 2002; Marczyk-De Matteo vd., 2005) yaklaşımı benimsenmiştir. Bilgi çeşitliliği ve derinlik sunması açısından (nicel araştırmaların tersine) nitel araştırmalarda örneklem seçimi genellikle olasılığa dayanmayan (Morgan-Morgan, 2008) örneklem şeklindedir. Bu çeşit örneklem seçiminde belirleyici unsurlar, araştırmacının bilgi ve ilgi alanı ile çalışmanın amacı olmaktadır (Marczyk-De Matteo vd., 2005). Bu anlamda çalışmada araştırmacıların rekreasyon eğitimi veren fakülteler arasından sadece turizm fakültelerini durum içerisindeki örnekleme dâhil etmelerinin nedeni, araştırmacıların eğitim-öğretim/araştırma faaliyetleri ve uzmanlık alanı açısından turizm alanında yer almaları ile açıklanabilir. Öte yandan amaca uygun örnekleme yönteminde araştırmacı tarafından evrendeki çeşitlilik içinden çalışmanın amacına uygun olan ve evrendeki çeşitliliği en iyi temsil edeceği düşünülen bir örneklem seçilir (Marshall-Rossman, 2011). Bu nedenle bu çalışmada turizm fakülteleri içerisinde sadece öğrenci alımı yapılan rekreasyon bölümleri örneklem olarak belirlenmiştir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Bu durum çalışmasını gerçekleştirebilmek için ikincil kaynaklardan yararlanılarak 2018 yılında Türkiye de aktif şekilde öğrenci alımı yapan 4 üniversitenin 5 turizm fakültesinin rekreasyon bölümlerinde yer alan ders başlıkları ile akademik kadro yapıları incelenmiştir. Çalışma ile ilgili verilere üniversitelerin web sayfaları¹, Yükseköğretim (Kurulu) Akademik (Personel) Arama (YÖK Akademik) sayfası ve Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) web sayfasında bulunan 2018 yılı “Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu”ndan ulaşılmıştır. Nitel araştırmalarda sıklıkla ya kendi başına ya da diğer yöntemlere destek olarak kullanılan doküman

¹ <http://mtf.akdeniz.edu.tr/akademik-personel/>, (tarih: 25.12.2018).
<http://mtf.akdeniz.edu.tr/bolumler/rekreasyon-yonetimi-bolumu/mufredat/>, (tarih: 25.12.2018).
<http://turizm.akdeniz.edu.tr/rekreasyon-yonetimi/mufredat/>, (tarih: 25.12.2018).
<http://turizm.akdeniz.edu.tr/arama-gorevli/>, (tarih: 25.12.2018).
<http://turizm-rekreasyon.ahbv.edu.tr/posts/view/title/mufredat-35512?siteUri=turizm-rekreasyon>, (tarih: 25.12.2018).
<http://turizm-rekreasyon.ahbv.edu.tr/posts/view/title/akademik-kadro-35510>, (tarih: 25.12.2018).
<https://obs.balikesir.edu.tr/oibs/bologna/start.aspx?gkm=0154377003660632228344603664834404366843627632194322303444833360>, (tarih: 25.12.2018).
http://www.balikesir.edu.tr/baun/binim/rekreasyon_yonetimi/personel_diger_birim, (tarih: 25.12.2018).
<https://obs.konya.edu.tr/oibs/bologna/start.aspx?gkm=0397366003220232228344603110837707377983523036582311153111238960>, (tarih: 25.12.2018).
<https://www.konya.edu.tr/rekreasyonyonetimi/anabilim>, (tarih: 25.12.2018).

analizinde araştırma sorusunu cevaplayacak her türlü yazılı, görsel ve diğer verilerin sistemli hale getirilip anlamlı bilgiler haline getirilmesi gerektiğinden (Best-Khan, 1993; Wolcott, 1994; Coffey-Atkinson, 1996) bu çalışmada Excell ve Voyant Tools yazılım programları kullanılmıştır. Böylelikle verilerin sayısallaştırılması, kategorize edilmesi ve kodlanması işlemleri gerçekleştirilmiştir.

2.4. Verilerin Toplanması

Bölümlerdeki öğrenci yerleşimi ve öğretim elemanı dağılımları için Yükseköğretim Kurulu'nun web sayfalarında yer alan online tarama programları ve ilgili raporlardan faydalanılmıştır. Bölümlerdeki ders başlık dağılımları için fakültelerin web sayfaları baz alınmıştır. İki üniversitenin bilgilerindeki eksiklik ve karışıklık nedeniyle araştırmacılar tarafından söz konusu fakültelerin bölüm başkanlarıyla ya da bölümde yer alan akran akademisyenlerle e-posta/telefon aracılığıyla görüşmeler gerçekleştirilerek verilerin tamamına ulaşılmaya çalışılmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Nitel araştırmalarda verilerin yorumlayıcı, sosyal antropolojik veya işbirlikçi çalışmaya analiz edilmesi gerekmektedir (Miles-Huberman, 1994'den aktaran; Berg-Lune, 2015: 381). Bu çalışmada bu yaklaşımlardan yorumlayıcı yaklaşımla veriler, betimsel ve içerik analizi yöntemlerine dayalı olarak analiz edilmiştir. Betimsel analizde daha önceden belirlenen temalarla veriler analiz edilirken; içerik analizinde verilerin kodlanarak ve açıklanarak kavram ve temalara ulaşılması gerekmektedir (Yıldırım-Şimşek, 2008: 89). Bu çalışmada rekreasyon yönetimi bölümlerindeki öğrenci dağılımı ve akademik personel unvan ve uzmanlık alanı dağılımı yapılırken betimsel analiz yöntemi; ders başlıkları ve adlandırmalarına göre ders dağılımları belirlenirken de kategorize ve temalandırma işlemi için içerik analizi yönteminden yararlanılmıştır. Söz konusu analizlerin yapılabilmesi için Microsoft Excell ve Voyant Tools yazılım programları kullanılmıştır. Voyant Tools, metin verilerini analiz etmek için yirmiden fazla görselleştirme aracı kullanan bir web tabanlı uygulamadır (Cortés-Sánchez, 2017: 20). Bu çalışmada ders başlıkları analizinde kelime (terim) oranları, ortalaması ve en çok-en az sıklıkla kullanılma durumları açısından bu uygulamadan faydalanılmıştır.

2.6. Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmalarda *geçerlik* için, genellenebilirlik anlamında inandırıcılık (dependability) ve sonuçların uygulamaya elverişliliği anlamında da uygulanabilirlik önemli olurken, *güvenirlik* içinse çalışmaların aynı verilerle aynı sonuçların elde edilebilmesi bağlamında tutarlılık (consistency) ve aynı sonuçların benzer ortamlarda da tekrar edebilmesi bağlamında da doğrula-

nabilirlik (confirmability) ön plana çıkmaktadır (Lincoln-Guba, 1985'den aktaran; Bakioğlu, 2015: 70).

Nitel araştırmalarda geçerlik, elde edilen verilerin gerçeği yansıtma ve sonuçların elverişli (geçerli) olma durumunu yansıtma anlamına geleceğinden katılımcı teyidi, akran teyidi ve uzman incelemesi gibi bazı ek yöntemlerin kullanılmasını gerektirmektedir. Aynı şekilde güvenilirlik için de tekrar edebilirlik ve araştırmacılar arası uyum ön plana çıkmaktadır (Yıldırım-Şimşek, 2008).

Çalışmada *iç geçerlik* için, araştırmalarda inandırıcılığı artırma tekniklerinden olan veri kaynaklı ve araştırmacı üçgenleme (Denzin, 1978'den aktaran; Başkale, 2016: 25) tekniği kullanılmıştır. Veri kaynakları için online ve yayımlanmış verilerin yanı sıra eksik veriler için fakültelerdeki rekreasyon bölümü başkanlarına ya da ilgili öğretim elemanına ulaşılmıştır. Veri toplama, analiz ve yorumlamasında çalışmadaki her üç araştırmacı ayrı ayrı çalışmış; sonuçlar birlikte konsolide edilmiştir.

Dış geçerlik için, amaca yönelik örneklem seçimi yapılarak, veri toplama sürecinin derin olmasına özen gösterilmiştir. Ayrıca ikincil kaynaklardan bilgiler doğrudan aktarılarak sonrasında yorumlamaları yapılmıştır. Son olarak da veri toplama, veri analizi başta olmak üzere çalışmanın bütün süreçleri ve sonuçları detaylı betimlenmiştir.

Çalışmada *iç güvenilirlik* için içsel tutarlılık olarak da adlandırılan Miles ve Huberman'ın görüş birliği benzerliği formülü ($\Delta = C \div (C + \delta) \times 100$) temel alınmıştır. Formülde, Δ : Güvenirlik katsayısını, C : Üzerinde görüş birliği sağlanan konu/terim sayısını, δ : Üzerinde görüş birliği sağlanamayan konu/terim sayısını ifade etmektedir. Bu formülden ders başlık ve adlandırmalarının rekreasyon (bölüm), turizm (fakülte) ve diğer alan şeklinde bir temalama noktasında araştırmacılarından iki tanesinin görüş birliği oranı %92 çıkarken; üçüncü araştırmacı ile birlikte bu oranın %84'e düştüğü görülmüştür. Bu düşüşte üçüncü araştırmacının derslerde yabancı dil ile ilgili dersleri de ayrı temalandırmasının etkili olduğu görülmüştür. Zira birinci ve ikinci araştırmacılar tarafından yabancı dil dersi, mesleki (turizm) dersi olarak kodlanmıştır. İçsel güvenilirlik katsayısının en az %80 olması gerektiğinden (Miles-Huberman, 1994; Patton, 2002) çalışmada içsel güvenilirliğin sağlandığı ifade edilebilir.

Dış güvenilirlik için veriler üzerindeki kodlama notları ve diğer kayıtlar ham haliyle muhafaza edilmiştir. Ayrıca verilerin yorumlanmasında literatürdeki benzer/farklı görüşlerle kıyaslama yapılmış ve izlenen yöntemin literatürle ilişkili detaylı açıklamalarına da yer verilmiştir.

3. BULGULAR

Bu kısımda öncelikle Türkiye’deki üniversitelerin turizm fakültelerinde açılmış olan rekreasyon yönetimi bölümü ile ilgili bilgilere değinildikten sonra, son yıllarda aktif olarak öğrenci alımı yapılan rekreasyon yönetimi bölümlerinin öğrenci ve öğretim elemanlarının nicel ve nitel durumları ile rekreasyon bölümü programlarında yer alan ders başlıkları ile ilgili bulgulara yer verilmiştir.

Rekreasyon alanında eğitim veren turizm fakülteleri kuruluş yılı sıralamasına göre Tablo 1’de gösterilmiştir:

Tablo 1: Rekreasyon Yönetimi Bölümü Bulunan Turizm Fakülteleri

Üniversite	Fakülte	Bölüm Kuruluş Yılı	Bölüme Öğrenci Alımı Yılı
Kırklareli Üniversitesi	Turizm Fakültesi	2007	-
Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	Turizm Fakültesi	2009	-
İstanbul Medeniyet Üniversitesi	Turizm Fakültesi	2010	-
İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi	Turizm Fakültesi	2011	-
Karabük Üniversitesi	Safranbolu Turizm Fakültesi	2012	-
Mersin Üniversitesi	Turizm Fakültesi	2012	-
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Turizm Fakültesi	2012	-
Selçuk Üniversitesi	Beyşehir Ali Akkanat Turizm Fakültesi	2013	-
Selçuk Üniversitesi	Turizm Fakültesi	2013	-
Afyon Kocatepe Üniversitesi	Turizm Fakültesi	2013	-
Pamukkale Üniversitesi	Turizm Fakültesi	2013	-
Akdeniz Üniversitesi	Turizm Fakültesi	2013	2016
Aksaray Üniversitesi	Turizm Fakültesi	2013	-
Balıkesir Üniversitesi	Turizm Fakültesi	2013	2018
İğdır Üniversitesi	Turizm Fakültesi	2014	-
Adıyaman Üniversitesi	Turizm Fakültesi	2014	-
Akdeniz Üniversitesi	Manavgat Turizm Fakültesi	2015	2018
Necmettin Erbakan Üniversitesi	Turizm Fakültesi	2015	2015 (N.Ö.) 2016 (İ.Ö.)
Kafkas Üniversitesi	Turizm Fakültesi	2015	-
Recep Tayyip Erdoğan	Ardeşen Turizm Fakültesi	2015	-

Giresun Üniversitesi	Turizm Fakültesi	2015	-
Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi	Turizm Fakültesi	2015	-
Yozgat Bozok Üniversitesi	Turizm Fakültesi	2016	-
Bülent Ecevit Üniversitesi	Karadeniz Ereğli Turizm Fakültesi	2016	-
Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi	Turizm Fakültesi	2016	-
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	Turizm Fakültesi	2018	2018
Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	Turizm Fakültesi	2018	-

Kaynak: Araştırmacılar tarafından ÖSYM 2018 Yılı Yüksek Öğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu ve üniversitelerin web sayfalarından derlenmiştir.

Tablo 1’de yer alan veriler incelendiğinde, toplam 25 üniversitenin 27 turizm fakültesinde rekreasyon yönetimi bölümlerinin yer aldığı görülmektedir. Tablo 1’e göre Turizm Fakültelerinde rekreasyon alanıyla ilgili bölüm, ilk olarak 2007 yılında “Rekreasyon Yönetimi” adıyla açılmış ve ilk öğrenci alımı ise 2015 yılında gerçekleşmiştir. Ayrıca Tablo 1’de rekreasyon yönetimi bölümlerinin en çok 2013-2016 yılları arasında açıldığı görülmektedir.

Turizm fakültelerindeki 2018 yılı rekreasyon yönetimi bölümü kontenjan ve yerleşen öğrenci sayısı durumları Tablo 2’ de gösterilmiştir:

Tablo 2: Rekreasyon Yönetimi Bölümüne Öğrenci Alımı Yapan Turizm Fakülteleri

Üniversite	Fakülte ve Bölüm	Genel Kontenjan (Kişi)	Yerleşen Öğrenci Sayısı (Kişi)
Akdeniz Üniversitesi	Manavgat Turizm Fakültesi Rekreasyon Yönetimi	40	41
Akdeniz Üniversitesi	Turizm Fakültesi Rekreasyon Yönetimi	50	52
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	Turizm Fakültesi Rekreasyon Yönetimi	69 K.K.T.C. 1 M.T.O.K.*17 Toplam= 87	71 K.K.T.C. 1 M.T.O.K.* 18 Toplam=90
Balıkesir Üniversitesi	Turizm Fakültesi Rekreasyon Yönetimi	40	41
Necmettin Erbakan Üniversitesi	Turizm Fakültesi Rekreasyon Yönetimi	N.Ö. 60 İ.Ö. 60 Toplam=120	N.Ö. 62 İ.Ö. 62 Toplam=124

Toplam Kişi

337

348

*M.T.O.K.: Mesleki ve Teknik Orta Öğretim Kurumları

Kaynak: ÖSYM 2018 Yılı Tablo-4 Merkezi Yerleştirme ile Öğrenci Alan Yükseköğretim Lisans Programları-Taban Tavan Puanlar

Tablo 2'deki 2018 yılı ÖSYM verilerine göre toplam 4 üniversitenin 5 turizm fakültesine aktif olarak öğrenci alındığı görülmektedir. 2018 yılı rekreasyon yönetimi bölümü için belirlenen genel kontenjan sayısı 337 kişi, gerçekleşen öğrenci alımı sayısı ise 348 kişi olmuştur. Bu anlamda öğrenci doluluk oranının %100'ün üzerinde gerçekleştiği görülmektedir.

Öğrenci alımı gerçekleştiren turizm fakültelerinin rekreasyon yönetimi bölümlerindeki öğretim elemanlarının unvan, eğitim durumu ve uzmanlık alanına göre dağılımları Tablo 3'te gösterilmiştir:

Tablo 3: Rekreasyon Yönetimi Bölümü Öğretim Elemanlarının Eğitim ve Uzmanlık Alanı Durumları

	Akdeniz Manavgat Turizm Fakültesi			Akdeniz Turizm Fakültesi			Hacı Bayram Veli Üniversitesi			Balıkesir Üniversitesi			Necmettin Erbakan Üniversitesi		
	R	T	D	R	T	D	R	T	D	R	T	D	R	T	D
Eğitim															
Lisans	-	1	2	-	2	2	-	6	4	-	2	1	-	-	3
Y.L.	-	1	2	-	2	2	-	6	4	-	2	1	-	-	3
Doktora	-	1	2	-	2	2	1	7	2	-	2	1	-	-	3
Toplam		3			4			10			3			4*	
Unvan															
Prof. Dr.	-	-	1	-	-	-	-	2	1	-	-	1	-	-	-
Doç. Dr.	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	1	-	-	-	3
Dr. Öğr. Üye.	-	1	1	-	2	-	-	3	-	-	1	-	-	-	1
Arş. Gör. Dr.	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Arş. Gör.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Öğr. Gör. Dr.	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Öğr. Gör.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Toplam		3			4			10			3			4*	

Kaynak: Araştırmacılar tarafından Üniversitelerin web sayfalarından ve YÖK Akademik Personel arama uygulamasından derlenmiştir.

R: Rekreasyon Alanı, T: Turizm Alanları (Rekreasyon Dışındaki), D: Diğer Alanlar (Yüksek lisans ve doktora eğitimlerinde anabilim dalı esas alınmış; tez konusu dikkate alınmamıştır.)

**Necmettin Erbakan Üniversitesi Turizm Fakültesi doktor öğretim üyelerinden birine ait eğitim bilgilerine ulaşılamamış; sadece toplam sayıya dâhil edilmiştir.*

Tablo 3'e göre turizm fakültelerindeki öğrenci alımı gerçekleştiren rekreasyon yönetimi bölümlerinde toplam 24 tane öğretim elemanı olduğu görülmektedir. Bunlardan 5 tanesi profesör, 6 tanesi doçent, 10 tanesi doktor öğretim üyesi, 1 tanesi araştırma görevlisi doktor, 2 tanesi öğretim görevlisi doktor unvanına sahiptir.

Tablo 3'te bilgilerine ulaşılan 23 öğretim elemanının %4'ünün (1) rekreasyon alanında, %52'sinin (12) turizm alanında, %44'ünün (10) diğer alanda uzman oldukları bulgusuna ulaşılmıştır. Akademisyenlerin uzmanlık alanı belirlemede 1-3 Kasım 2017 tarihleri arasında Ankara'da gerçekleşen 3. Turizm Şurası'ndaki Turizm Eğitimi, İstihdamı ve Turist Rehberliği Komisyonu Sonuç Raporu'nun (2017) 35., 44., ve 45. maddelerinde yer alan ve Turizm Akademisyenleri Derneği'nin yapmış olduğu "turizm alanında akademik unvana sahip olma" kriteri esas alınmış ve bölüm öğretim elemanlarının doktora eğitimleri uzmanlık alanı olarak kabul edilmiştir.

Tablo 4'te rekreasyon yönetimi bölümündeki derslerin alan dağılımları gösterilmektedir:

Tablo 4: Rekreasyon Yönetimi Bölümlerindeki Ders Dağılımı

Üniversiteler	Rekreasyon Alanı Ders Sayısı	Turizm Alanı Ders Sayısı	Yabancı Dil Dersi Sayısı	Diğer Alan Dersleri Sayısı
Akdeniz Üniversitesi	34	10	12	25
Manavgat Turizm Fakültesi	17 Zorunlu 17 Seçmeli	7 Zorunlu 3 Seçmeli	8 Zorunlu 4 Seçmeli	19 Zorunlu 6 Seçmeli
Akdeniz Üniversitesi	19	9	12	23
Turizm Fakültesi	17 Zorunlu 2 Seçmeli	7 Zorunlu 2 Seçmeli	8 Zorunlu 4 Seçmeli	19 Zorunlu 4 Seçmeli
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	16	20	8	28
	10 Zorunlu 6 Seçmeli	8 Zorunlu 12 Seçmeli	6 Zorunlu 2 Seçmeli	14 Zorunlu 14 Seçmeli
Balıkesir Üniversitesi	<i>Balıkesir Üniversitesi Turizm Fakültesi web sayfasında henüz Rekreasyon Yönetimi bölümü için ders dağılımı yayınlanmadığından yeterli veri elde edilememiştir.</i>			
Necmettin Erbakan Üniversitesi	34	4	5	96
	20 Zorunlu 14 Seçmeli	2 Zorunlu 2 Seçmeli	2 Zorunlu 3 Seçmeli	23 Zorunlu 73 Seçmeli

Kaynak: Araştırmacılar tarafından Üniversitelerin Turizm Fakülteleri web sayfalarından derlenmiştir.

3. Analizlere Mesleki Yabancı dil dağılımları dâhil edilmemiştir. Çünkü bu derslerin bütün fakültelerde yer alması nedeniyle analizlerde çift/fazla sayıma (duplikasyona) sebebiyet vereceği düşünülmüştür.

4. Akdeniz Üniversitesi'ne ait her iki rekreasyon yönetimi bölümünün ders programlarının birbirine oldukça benzer olması nedeniyle tek bir fakültenin bölüm dersleri analiz kapsamına alınmış; farklı olan dersler (12 adet) ilave edilmiştir.

5. Her bölümün içindeki ders adlarının farklı dönemlerde tekrar edebiliyor olması nedeniyle çift/fazla sayımı önlemek için ders adları esas alınarak bölüm başına ders adının bir kez yazılması sistemi tercih edilmiştir.

Yukarıda açıklanan arındırma işlemi sonrasında dört fakülteye ait toplamda 212 ders verisine ulaşılmıştır. Veri setinin Voyant Tools programındaki analiz sonuçlarına göre; en çok (üç bölümde de) yer alan dersler, animasyon uygulamaları, etkinlik yönetimi, insan kaynakları yönetimi, rekreasyon ve yerel yönetimle ile yönetim ve organizasyondur.

212 derslik veri setinin de araştırmacılar tarafından birlikte alanla ilişkili durumu analiz edilmiş ve Tablo 4'ü daha anlamlı kılacak kümülatif bir sonuca ulaşılmak istenmiştir. Bu kısımdaki görüş birliği oranının yüksekliği için bir sistematik çerçeve belirlenmiştir: Buna göre;

1. Derslerin rekreasyon alanı ile ilişkili durumun belirlenmesinde "isim" kriteri temel alınmış isminde "rekreasyon" ifadesi ve türevlerinin geçmesi yeterli şart olarak kabul edilmiştir.

2. Turizm alanı için de "turizm" ibaresinin geçmesi ön kriter olarak kabul edilmiştir.

3. Animasyon dersleri de rekreasyon alanına dahil edilmiştir.

4. Üçüncü olarak staj, proje ve mezuniyet çalışması gibi adlarla geçen dersler rekreasyon alanında kabul edilmiştir.

5. Son olarak turizm ve diğer alan belirlemede iki araştırmacının turizm, işletme, iktisat ve iletişim gibi derslerdeki farkındalıkları ile sonuca ulaşılmıştır.

Böylelikle öğrenci alımında bulunan turizm fakülteleri rekreasyon yönetimi bölümü derslerinin (212) %36'sının (76) rekreasyon alanı; %17'sinin (36) turizm alanı; %47'sinin (100) ise diğer alanlar ile ilişkili olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu sonucun Tablo 4'teki derslerin birebir sayılması tekniği (n) ile ulaşılan diğer ders alanı oranına (%48) yakın çıktığı görülmüştür. Ayrıca seçmeli derslerdeki diğer ders alanının yüksekliğinde (%97) Necmettin Erbakan Üniversitesi'ndeki birden fazla akademik yarıyılta aynı adla yer alan beden eğitimi ve spor derslerinin etkili olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Rekreasyon yönetimi bölümü bulunan turizm fakültelerinin üniversitelere, öğrenci yerleşim durumuna, öğretim elemanı profiline ve ders başlığına göre dağılımının tespit edilmesini amaçlayan bu çalışmanın birincil sonucuna göre (2018 yılı verileriyle) toplam 25 üniversitenin 27 turizm fakültesinde rekreasyon yönetimi bölümü bulunmaktadır ve bu fakültelerden 5'inde 2015 yılından bu yana öğrenci alımı aktif halde devam etmektedir. Fakültelerin 2018 yılı öğrenci doluluk oranlarındaki %100'ün üzerindeki oran, Kızanlıklının (2014) çalışmasındaki; ülkemizdeki lisans düzeyinde rekreasyon eğitimi veren bölümlerin ağırlıklı olarak Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları bünyesinde açıldığı, turizm fakültelerinde ise rekreasyon ile ilgili bölümlerin 2009 yılından sonra hızla artış gösterdiği ve rekreasyon lisans/yüksek lisans programlarına ilginin her geçen yıl arttığı bulgularıyla örtüşmektedir.

Öte yandan bu bulgu, Tütüncü'nün (2018) ülkemizdeki rekreasyon bölümlerinin ders müfredatlarını yabancı ülkeler ile karşılaştırmalı olarak incelediği çalışmasında, rekreasyon bölümlerinden mezun olacak öğrenciler eğer aynı yerlerde istihdam edilecekse, rekreasyon alanında farklı program adları altında eğitim vermenin anlamsız olduğu ve rekreasyon bölümü mezunlarının istihdam olanakları incelenmeden bu bölümlerin açılmasının sorunlara yol açacağı yönünde eleştirilmiştir.

Çalışmanın ikinci sonucuna göre; öğretim elemanlarının %4'ünün rekreasyon alanında, %52'sinin turizm alanında, %44'ünün diğer alanda uzman oldukları görülmüştür. Bu bulgu; Metin-Kesici vd.'nin (2013) çalışmasındaki rekreasyon alanında görev yapan akademisyenlerin bazılarının konusuna hakim olmadığı yönündeki eleştirilerine dayanak bir bulgu olarak Tütüncü'nün (2018) çalışmasındaki rekreasyon bölümlerinde eğitim veren akademisyenlerin alan uzmanı olmalarının önemi önerisinde de yer almaktadır.

Çalışmada son olarak öğrenci alımında bulunan turizm fakülteleri rekreasyon yönetimi bölümü derslerinin %36'sının rekreasyon alanı; %17'sinin turizm alanı; %47'sinin ise diğer alanlar ile ilişkili olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Buna göre derslerin yaklaşık yarısının turizm ve rekreasyon alanıyla diğer yarısının da diğer alanlarla ilgili olduğu ifade edilebilir. Bu husus, alandaki en tartışmalı noktanın da zeminini oluşturmaktadır. Bu durum, alanında uzman olmayan akademisyenlerin rekreasyon alan derslerine uzak oluşları ile ilişkilendirilebilir ya da alanın çoklu disiplinler yapısı gereği olarak değerlendirilebilir. Zira Metin-Kesici vd.'nin (2013) çalışmasında Türkiye'deki akademisyenlerin rekreasyon olgusuna farklı bakış açıları ile

yaklaştığı ve bazı temalarda derin görüş ayrılıklarının olduğu dile getirilmiştir.

Derslerin özellikle diğer alan dersleri ile olan dengeli dağılımı için literatürde çoklu disiplinlerliği olumlayan görüşlerin ağırlıklı olduğu ifade edilebilir. Şöyle ki; Kızanlıklılı 'nun (2014) çalışmasında rekreasyon alanından mezun olan öğrencilerin mühendislik, mimarlık gibi diğer meslek gruplarında da istihdam olanağı bulması sebebiyle, rekreasyon kavramının sadece sosyal ve sağlık alanına indirgenmemesi gerektiğine vurguda bulunulurken (Kızanlıklılı, 2014: 58); benzer şekilde Sever ve Buzlu'nun (2015) çalışmasında da müfredat ve ders tasarımları planlanırken, alanın çoklu disiplinler yapısı dikkate alınarak, insanın psiko-sosyal ve bilişsel yapısına yönelik olarak psikoloji, sosyoloji, ve sosyal psikoloji derslerinin, bununla birlikte yapılandırılmış çevre ile ilgili olarak planlama ve politika, hukuk, ekonomi, işletme ve finans konularının dikkate alınması gerektiğinin altı çizilmiştir (Sever-Buzlu, 2015: 394).

Korkutata'nın (2017) 2016 yılı dünyanın en iyi üniversiteleri sıralamasında yer alan 5 Amerikan ve 5 Türkiye üniversitesinin rekreasyon bölümlerinin yapısı ve içeriğini karşılaştırdığı çalışmasında da rekreasyon bölümlerinin Türkiye'de en çok Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulları bünyesinde yer aldığı bu sebeple bölüm derslerinin çoğunluğunu spor dersleri, teorik alan bilgisi dersleri, sağlık dersleri ve staj oluşturduğu buna karşılık Amerika'daki üniversitelerde rekreasyon bölümlerinin en çok sağlık ile ilgili bölümlerde yer aldığı ve ağırlıklı olarak genel kültür, teorik spor ve uygulamalı alan bilgisi derslerinin ön planda olduğu bulgusuna ulaşılarak rekreasyonun çoklu disiplinler bir yapıya sahip olduğu karşılaştırmalı olarak açıklanmıştır (Korkutata, 2017: 520).

Çalışmada incelenen rekreasyon yönetimi bölümlerinde diğer alan derslerinin ağırlığını çoklu disiplinlerlik açısından olumlayan görüşlerin; Kızanlıklılı ve Birinci'nin (2018) ülkemizdeki rekreasyon eğitiminin farklı fakülte-lerdeki lisans ve lisansüstü çalışmaları incelemesi ve Ayar ve Koç'un (2018) 1980-2018 yılları arasında Türkiye'de rekreasyon alanında yazılan lisansüstü tezleri değerlendirmesi konulu sonuçlarla benzerlik gösterdiği ifade edilebilir. Tezlerdeki 12 farklı ana tema ve 34 ayrı bölüm çeşitliliğinden yola çıkarak Ayar ve Koç'un (2018: 107) eğitim-öğretim faaliyetlerinin birçok disiplinden faydalanılarak verilmesi gerektiği önerisi çalışmamızdaki diğer alanlarla ilişkili derslerin oran yüksekliğinin tek taraflı bir bakışla eleştirilmesine engel görülebilecek bulgu ve öneriler olarak karşımızda durmaktadır.

Son olarak rekreasyon yönetimi bölümlerindeki derslerin dağılımı ile ilgili olarak; Metin'in (2012) Amerika'da olduğu üzere modüler bir sistemin Türkiye'de de uygulanabileceğini, ders müfredatlarının bu yönde geliştiri-

lebileceğini ve rekreasyon alanında ülkemizde oluşturulacak akademik işbirliği çerçevesinde ortak bir ders müfredatı modelinin üniversitemizde uygulamaya konulabileceği sonucu, çalışmamızdaki ders dağılımı analizinde ulaştığımız az sayıdaki ortak ders bulgusunun tersine bir öneri olarak dikkat çekmektedir. Ancak başta Avrupa Yükseköğretim Alanı (bilinen/eski adıyla Bologna Süreci) olmak üzere yabancı ülkelerin sistemlerinden transfer yoluyla yapılan ders kredisi, müfredat ve ders kazanım gibi planlama/programlama çalışmalarının baştan yanlış olduğu ifade edilirken bu tarz birbirine benzeme/ortaklaştırma girişimlerinin eğitimde ve hatta üst politika belirlemelerde yaşanan toplumu merkeze almaması nedeniyle ülke olarak ilerlemeye ve kalkınmaya yönelik sonuçlar üretemeyeceği belirtilmektedir (Şen-Uludağ vd., 2016; Günay, 2018).

Sonuç olarak; ülkemiz turizm fakültelerinde açılan rekreasyon yönetimi bölümlerinde eğitim tecrübesinin çok yeni olduğu söylenebilir. Alanında uzman akademisyenlerin azlığı nedeniyle alanın çoklu disiplinler yapısının arttırılmasının eğitilen bireylerin niteliği açısından eksilere dönüşmemesi gerektiği ciddi önlem ve çabaların şimdiden alınmasını kaçınılmaz kılmaktadır.

Yeni kurulan rekreasyon yönetimi bölümlerinin akademik ve eğitim yapısına dikkat çekmeyi amaçlayan bu çalışmanın önemli kısıtları bulunmaktadır. İlk olarak rekreasyon yönetimi ile ilgili bölüm yapılanmalarının sadece kayıtlar ve belgeler üzerinden değerlendirilmesi önemli bir kısıttır. Zira durum çalışmalarında incelenecek durumun doküman analizi başta olmak üzere başka yöntemlerle de desteklenmesi (Yıldırım-Şimşek, 2008) durumun açıklanabilirliğini arttırabilecektir. Bu nedenle nitel ve/veya nicel yöntemlerle yapılacak araştırmalarla rekreasyon yönetimi bölümlerindeki öğretim elemanlarının ve öğrencilerin “uzmanlık ve yeterlilik” gibi şimdiden tartışılan konulardaki görüşleri önemsenmelidir. Bu nedenle derslerin niceliksel özelliklerinin yanı sıra kredi yeterlilikleri, müfredat yapıları, uygulama alanı ve öğrenim kazanımları gibi niteliksel yanları da eğitim programlama ve eğitimde kalite gibi bileşenlerle son derece titiz bir biçimde ele alınmalıdır. Yapılacak çalışmaların rekreasyon kavramının bilinirliğini artırma etkisi göz önünde bulunularak lisans düzeyinde eğitim alacaklara yol gösterici nitelik taşıması gerekmektedir. Farkındalık oluşturulmuş bir rekreasyon alanının karşısındaki çoklu sektörel iş saha potansiyeli akademik ve bilimsel olarak çalışmaları da tetikleyeceğinden rekreasyon yönetimi alanının bir an önce lisansüstü eğitim programlarına kavuşturulması gerekmektedir. Böylelikle henüz yeni gelişen rekreasyon yönetimi alanının temellerinde üniversite-sektör işbirliği ve girişimcilik/yenilikçilik gibi değişen yükseköğretim bileşenlerinin yeşermesi ile donanımlı/yetkin bireylerin ülke ekonomisine kazandırılmasının ivme kazanacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Ayar, Harun ve Koç, Mustafa Can, "1980-2018 Yılları Arası Türkiye'de Rekreasyon Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi", *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(Özel Sayı 1), 2018, ss. 96-107.
- Bakıoğlu, Ayşen, *Yükseköğretimin Yönetimi*, Nobel Yayıncılık, Ankara 2015.
- Başkale, Hatice, "Nitel Araştırmalarda Geçerlik, Güvenirlik ve Örneklem Büyüklüğünün Belirlenmesi", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1), 2016, ss. 23-28.
- Belli, Emre ve Gürbüz, Ali, "Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Akademik Personelinin Rekreasyon Faaliyetlerinin İncelenmesi", *I. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi*, Antalya, 12-15 Nisan 2012, ss. 168-176.
- Berg, L. Bruce ve Lune, Howard, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, (Çev. Hasan Aydın), Eğitim Kitabevi, Konya 2015.
- Best, John W. ve Khan, James V., *Research in Education* (7. ed), Allyn and Bacon, Boston, 1993.
- Coffey, Amanda ve Atkinson, Paul, *Making Sense of Qualitative Data: Complementary Research Strategies*, Sage Publications, 1996 Newbury Park, CA.
- Cortés-Sánchez, Julian David, *Mission and Vision Statements of Universities Worldwide-A Content Analysis*, Documento de investigación No. 152, Editorial Universidad del Rosario, 2017 Bogotá.
- Davey, Lynn, "The Application of Case Study Evaluations", *Elementary Education Online*, 8(2), 1991, ss. 1-3.
- Girtli Gültekin, Pınar, Kaya, Sertaç ve Müderrisoğlu, Haldun, "Düzce Üniversitesi Akademik Personelinin Rekreatif Tercihlerinin Belirlenmesi", *I. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi*, Aydın, 31 Ekim-13 Kasım 2013, ss. 474-488.
- Günay, Durmuş, "Türkiye'de Lisansüstü Eğitim ve Lisansüstü Eğitime Felsefi Bir Bakış", *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 2018, ss. 71-88.
- Hacıoğlu, Necdet, Gökdeniz, Ayhan ve Dinç, Yakup, *Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi: Örnek Animasyon Uygulamaları*, (Editör: Ayhan Gökdeniz, Boş Zaman ve Rekreasyon Kavramlarının Analizi), Detay Yayıncılık, 2003 Ankara.
- Hazar, Atila, *Rekreasyon ve Animasyon*, Detay Yayıncılık, 2003 Ankara.
- Jitaru, D., Sambotin, L., Khalil, F. I., Mayer, M. ve Tirchi, S., "Recreational Rural Tourism in Europe", *Lucrari Stiintifice*, 14 (4), 2012, ss. 247-254.
- Kılıç, Gonca ve Bayraktaroğlu, Engin, "Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi ve Fakülte Bünyesinde Örgütleniş Biçimine Yönelik Bir Değerlendirme", *Turizm Eğitimi Konferansı*, Ankara, 17-19 Ekim 2012, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2012 Ankara, ss. 189-198.
- Kızanlıklılı, Mustafa Murat, "Türkiye'deki Yükseköğretim Kurumlarında Rekreasyon Eğitiminin Yapısı", *International Journal of Science Culture and Sport*, Özel Sayı 1, 2014, ss. 46-60.

- Kızanlıkl, Mustafa Murat ve Birinci, Muhammet Cenk, "Türkiye'de Yükseköğretim Düzeyindeki Rekreasyon Eğitime Yönelik Bir Değerlendirme", *Disiplinlerarası Akademik Turizm Dergisi*, 3(1), 2018, ss. 37-50.
- Korkutata, Abdulmenaf, "Amerika ve Türkiye'de Rekreasyon Öğretim Programlarının Karşılaştırılması", *Sakarya University Journal of Education*, 7(3), 2017, ss. 515-524.
- Kuş Şahin, Candan, Akten, Sibel ve Erol, Ulvi Erhan, "Eğirdir Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Rekreasyon Faaliyetlerine Katılımlarının Belirlenmesi Üzerine Bir Çalışma", *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 10 (1), 2009, ss. 62-71.
- Marczyk, Geoffrey, DeMatteo, David ve Festinger, David, *Essentials of Research Design and Methodology*, John Wiley&Sons Inc., 2005 New Jersey.
- Marshall, Catherine and Rossman, Gretchen B., *Designing Qualitative Research*, Sage Publications, 2011 New York.
- Mason, Jennifer, *Qualitative Researching*, Sage Publications, 2002 London.
- McLean, Daniel D., and Hurd, Amy R., *Kraus' Recreation and Leisure in Modern Society (9. Edition)*, Jones and Bartlett Publishers, 2012 USA.
- Metin, Taki Can, "Üniversitelerin Rekreasyon Yönetimi Programındaki Ders Müfredatının Modüler Bir Yapıya Dönüştürülmesi", *Turizm Eğitimi Konferansı/Workshop*, 2012 Ankara, ss.1-20.
- Metin, Taki Can, Kesici, Mustafa ve Kodaş, Davut, "Rekreasyon Olgusuna Akademisyenlerin Yaklaşımları", *Journal of Yaşar University*, 30(8), 2013, ss. 5021-5048.
- Miles, Matthew. B. ve Huberman, Michael A., *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*, Sage Publications, 1994 Thousand Oaks, CA.
- Morgan, David. L. ve Morgan, Robin K., *Single-Case Research Methods For The Behavioral And Health Sciences*, Sage Publications, 2008 Thousand Oaks, CA.
- ÖSYM. (2018). *Tablo-4 Merkezi Yerleştirme ile Öğrenci Alan Yükseköğretim Lisans Programları-Taban Tavan Puanlar. 25.12.2018 tarihinde*
["https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2018/YKS/YER/Tablo4MinMax_31082018.pdf"](https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2018/YKS/YER/Tablo4MinMax_31082018.pdf) adresinden erişilmiştir.
- ÖSYM. (2018). *Yüksek Öğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu. 25.12.2018 tarihinde*
["http://www.osym.gov.tr/TR,15240/2018-yuksekogretim-programlari-ve-kontenjanlari-kilavuzu.html"](http://www.osym.gov.tr/TR,15240/2018-yuksekogretim-programlari-ve-kontenjanlari-kilavuzu.html) adresinden erişilmiştir.
- Özsoy, Ceyda, Türkiye'de Mesleki ve Teknik Eğitimin İktisadi Kalkınmadaki Yeri ve Önemi, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2007 Eskişehir.
- Patton, Michael Quinn, *Qualitative Research and Evaluation Methods*, Sage Publications, 2002 Thousand Oaks, CA.
- Sert, Sertaç, "Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Memnuniyet Düzeyleri İle Not Ortalamaları Arasındaki İlişki", *Turizm Eğitimi Konferansı*, Ankara, 17-19 Ekim 2012, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 2012, ss. 214-225.

- Sever, Göknül Nur ve Buzlu, Mehtap Özkan, "Turizm Fakülteleri Bünyesindeki Rekreasyon Programları İçin Müfredat Kapsamı Önerisi: Bilimetric Bir Çalışma", Ç. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 24(2), 2015, ss. 381-396.
- Siedentop, Daryl, Introduction to Physical Education, Fitness, and Sport, McGraw-Hill, 2009 New York.
- Şen, Zeynep, Uludağ, Gonca, Kavak, Yüksel ve Seferoğlu, Süleyman Sadi, "Bologna Süreciyle İlgili Bir İnceleme: Öğrenci Değerlendirme ve Öğrenci İş Yükünün Karşılaştırılması", Yükseköğretim Dergisi, 6(2), 2016, ss. 84-94.
- Torkildsen, George, Leisure And Recreation Management (5th Edition), Routledge Taylor & Francis Group, 2005 London and New York.
- Turizm Eğitimi, İstihdamı ve Turist Rehberliği Komisyonu Sonuç Raporu-3. Turizm Şurası-. (2017). 25.12.2018 tarihinde "<http://turizmsurasi.kulturturizm.gov.tr/TR-204583/turizm-egitimi-istihdami-ve-turist-rehberligi-komisyonu-.html>" adresinden erişilmiştir.
- Tütüncü, Özkan, "Fakülteleşme ve Rekreasyon Bölümleri", Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 29(2), 2018, ss. 265-271.
- Üstün, Ümit Doğan ve Kalkavan, Aslan, "Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerini Rekreatif Faaliyetlere Katılmaya Motive Eden Faktörlerin Araştırılması", II. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi, Aydın, 31 Ekim-13 Kasım 2013, ss. 1-8.
- Veal, Anthony J. (Ed.), A Brief History of Work and Its Relationship To Leisure, Routledge Publishing (Editor: Anthony J. Veal, Work and Leisure), 2004 London.
- Wolcott, Harry F, Transforming Qualitative Data: Description, Analysis, and Interpretation, Sage Publications, 1994 Thousand Oaks, CA.
- World Leisure, Leisure: Enhancing the Human Condition – Priorities & Strategies 2009-2014, World Leisure Secretariat, 2008 Cedar Falls, Iowa.
- Yağcı, Pelin, Lisans Düzeyinde Rekreasyon Bölümü Müfredatlarının İncelenmesi ve Örnek Müfredat Çalışması, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir, 2015.
- Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan, Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (6.Baskı), Seçkin Yayıncılık, 2008 Ankara.
- Yüncü, Deniz, Coşkun, İnci Oya, Sevil, Tuba, Özel, Çağıl Hale, Yüncü, Hilmi Rafet ve Şimşek, Kerem Yıldırım, Rekreasyon Yönetimi, Anadolu Üniversitesi Yayınları (Editör Metin Argan), Açık Öğretim Yayınları, Eskişehir 2013.